

קשב – מרכז להגנת הדמוקרטיה בישראל (ע"ר)

אל:

עו"ד טליה ששון, משרד המשפטים
ניצב יוסי סידבון – ראש אגף החקירות, משטרת ישראל
שר הדתות – משרד הדתות
שר החינוך, יוסי שריד – משרד החינוך
מזכיר הממשלה, עו"ד יצחק הרצוג

מאת:

יזהר באר, מנכ"ל "קשב"

להלן תזכיר "קשב" בנושא:

"שובו בנים" - דיוקן של משיחיות מסוכנת*

* בתאריך 29.10.99 פירסם ידיעות אחרונות כתבה גדולה במוסף "7 ימים", שהתבססה על חלקים מתוך תחקיר "קשב" בנושא, תחת הכותרת "הכת שתבעיר את ירושלים".

קשב - ת.ד. 46281, ירושלים 91460 טלפון: 02-5617190 פקס: 02-5617495

e-mail: izrber@internet-zahav.net

כתובת באינטרנט: www.keshev.org.il

הקדמה

מסמך זה מבוסס על עדויות מפורטות שהגיעו לקשב מאנשי ישיבת "שובו בנים" בעבר ובהווה. לנוכח הסכנה לשלומם של העדים הם לא יוזכרו במסמך זה בשמם המלא. מן העדויות מצטייר דיוקן של קבוצה קיצונית מסוכנת המורכבת מבעלי בתשובה, חלקם בעל רקע עברייני, השרויים במתח משיחי מסוכן המוזן מאישיותו הקיצונית (והכריזמטית) של ראש הישיבה, הרב אליעזר ברלנד. השילוב של פונדמנטליזם דתי, קיצוניות לאומנית, רקע עברייני ומתח משיחי גבוה מסמן קבוצה זו כבעלת פוטנציאל גבוה לפעילות אלימה על רקע אידאולוגי (לאומני ודתי). בגלל אופיה הסגור של הישיבה מתקשים גורמי הביטחון בהשגת מידע על הנעשה בין כתליה ועל מעורבות של אנשי הקבוצה בפעילות עבריינית. מטרת הסקירה המובאת לעיל להציג מידע שאסף קשב על אופי פעילותה של הקבוצה בעבר ובהווה ולהתריע בפני הגורמים השונים על סכנתה.

רקע - חסידות ברסלב בישראל

חסידות ברסלב בישראל כוללת כמה אלפי חסידים הנחלקים לכמה זרמים:

זרם המרכזי מונה כ-1,500 חסידים, כמחציתם בעלי תשובה (הקהילה מנסה לשמור על "אליטיזם" מסויים ואינה מקבלת בעלי תשובה עם רקע עברייני. לאחרונה אין הם מאפשרים לרב ברלנד, ראש ישיבת "שובו בנים" להתפלל בבית הכנסת המרכזי במאה שערים). יו"ר הוועד העולמי של ברסלב הוא יעקב מאיר שכטר. חסידים מזרם זה מתרכזים במאה שערים בירושלים, בבני ברק, בצפת ובמקומות נוספים. לזרם זה משתייך "דרך צדיקים", משרד הנסיעות המוביל חסידים לביקור בקברי צדיקים במזרח אירופה.

1. נח - כ-300 משפחות של חסידים הדוגלים בתורתו של ר' ישראל בער אודסר ("בעל הפתק"). ללא מנהיגות ומוסדות מרכזיים. מפוזרים בקבוצות קטנות ברחבי הארץ.
2. חסידי הרב שיק - הקבוצה בהנהגת הרב אליעזר שיק (המכונה ע"י תלמידיו אדמו"ר, בניגוד לאידיאולוגיה הברסלבית שגורסת כי לרב נחמן אין ממשיכים) מתגוררת ביבנאל ומקורבת לרב עובדיה יוסף ולש"ס.
4. "חוט של חסד" - ישיבה בראשותו של הרב שלום ארוש, מחסידיו של הרב ברלנד, לשעבר, שמונה כ-100 משפחות. הישיבה המרכזית שוכנת בשכונת שמואל הנביא בירושלים (לשעבר ישיבת "הפקדתי שומרים" ברח' שמואל הנביא 40). לר' ארוש קהילת חסידים בראשון לציון ובמקומות נוספים בארץ. מאז שישבת "שובו בנים" עושה סלקציה בקבלת בעלי תשובה חדשים קולטת הישיבה של הרב ארוש את "פליטי" "שובו בנים". אנשי הישיבה מרבים להסתובב בצמתים לצורך חלוקת חומר מטעמו של הרב ארוש ולמטרות התרמה.
5. "שובו בנים" - ר' להלן.

רקע – ישיבת "שובו בניס"

בראש ישיבת "שובו בניס" (בשלהי 95 שונה שם הישיבה אצל רשם העמותות ל"עמותת מוסדות ברסלב - נחמת ציון". לצורך קיצור היא תקרא להלן "שובו בניס") עומד הרב אליעזר ברלנד. לישיבה אוריינטציה אנטי-ציונית; הרב ברלנד מציג את קהילתו כממשיכתן של חסידויות נטורי קרתא ותולדות אהרון מבחינת הזיקה לציונות. הקהילה מונה כ-250 - 300 משפחות של בעלי תשובה (רבים בעלי רקע עברייני) ובבעלותה מספר מבנים, שהעיקריים שבהם ישיבה ברח' מעלה חלדיה ברובע המוסלמי בעיר העתיקה בירושלים ותלמוד תורה ובית כנסת ברחוב החומה השלישית בשכונת מוסררה בירושלים (לאחרונה, בנסיבות תמוהות, אישרה עיריית ירושלים העברת מבנה נוסף ברח' עידו הנביא בסמוך - ר' בהמשך המסמך הנ"ל).

הדמויות המרכזיות בישיבת "שובו בניס":

- * **הרב אליעזר ברלנד** - ראש הישיבה. מוצג על ידי חסידיו כ"גאון הצדיק, הרב אליעזר ברלנד שליט"א", כ"צדיק הדור" וכממשיכו של הרבי מברסלב. נחשב קדוש בקהילתו ובעל השפעה כריזמטית על תלמידיו. בעל כיפה סרוגה שהתחרד. בעל דעות ימניות קיצוניות, שעל פי העדויות גם לא בוחל משימוש באלימות.
- * **תהילה ברלנד** - אשת הרב, בת אחיו של חה"כ לשעבר, אבנר שאקי. לפי העדויות, פועלת למתן או להסתיר פעילויות והתבטאויות קיצוניות של בעלה.
- * **נחמן ברלנד** - בנו של ראש הישיבה. משמש יו"ר עמותת "שובו בניס" ומורשה חתימה בה.
- * **ערן הוכברג** - מזכיר ומנהל עמותת "שובו בניס" ומורשה חתימה. עסקן חרדי מוכר בירושלים - מעורב בעסקי נדל"ן ובנייה. מקורב למנהיג אגודת ישראל מאיר פרוש.
- * **רפאל בן הרוש** - מורשה חתימה שלישי ונאמנו של נחמן ברלנד.
- * **אברהם כץ** - עו"ד ונוטריון העמותה - (אחיו של הנעדר מסולטאן יעקוב, יהודה כץ). יוסי היימן, עיתונאי חדשות לשעבר ומקורבם של האחים אלפרון התחתן עם אחותו של כץ אחרי שחזר בתשובה.
- * **אבירם שמואלי** - רואה החשבון של העמותה. היה רואה החשבון של עמותת הקוטגיים בשופט בהנהלת הרב שלום סרברניק (מייסד "ערכים") ואיש סודו. עמותת הקוטגיים התמוטטה לאחר שנמצא כי מנהליה משכו 4 מיליון ש"ח ללא כיסוי. המפרק עו"ד דוד קירשנבאום כתב בדו"ח בדיקה שערך, ש"חברי ההנהלה של העמותה שלחו את ידם לכיסם של חברי העמותה".
- * **בנימין זאבי** - בנו של רחבעם זאבי (גנדי). לשעבר, איש מודיעין בצה"ל. כבן 40. המוציא לפועל של הרב ברלנד. עפ"י העדויות עוסק באופן אינטנסיבי במעקבים ובהאזנות סתר, בעיקר במסגרת פעילות משמרות הצניעות של הישיבה. לאחרונה רכש זאבי ציוד האזנה משוכלל בעלות של עשרות אלפי דולרים (בידיעת המשטרה). לפי העדויות, מחזיק ומשתמש בחותמות שונות של צה"ל לטובת חברים בישיבה (לצורך אישור יציאה לחו"ל למשל).
- * **משה פרץ ומאיר סבג** - ר' "משמרות הצניעות".

איום על בטחונו של ראש הממשלה:

על פי עדויות שהגיעו לקשב הסתובב הרב אליעזר ברלנד לפני בחירות 99' ברחבי הארץ והסית נגד אהוד ברק. בדרשותיו הוא נהג לכנות אותו "אחז" - המלך שהביא שואה על עם ישראל, והישווה אותו להיטלר. לפני הבחירות האחרונות הזהיר הרב ברלנד (וגם כתב - ר' להלן) שאם ברק יעלה לשלטון הוא יאסור לקיים ברית מילה. בכנס שקיים לפני הבחירות בבאר שבע הוא הלהיב את הקהל בהבטיחו ש"הטקס" שעשו לרבין (הרצח. י.ב.) ייעשה גם לברק. על פי העדויות המשיך הרב ברלנד לומר לתלמידיו דברים קשים מסוג נגד אהוד ברק, גם לאחר בחירתו לראש ממשלה.

ע: הרב ברלנד מסוגל להגיד לתלמיד "אתה נולדת לרצוח את ברק" והתלמיד יקבל את דבריו כתורה משמיים. הוא לא צריך להגיד שצריך להרוג את ברק. מבינים אותו גם כשהוא מדבר בסמלים וברמזים. לאחר רצח רבין הוא התחיל לשיר את הפסוק מתהילים קל"ו: "הודו לה' חסדו ... למכה מלכים גדולים, כי לעולם חסדו. ויהרוג מלכים אדירים, כי לעולם חסדו ...". תלמידיו ענו אחריו בהתלהבות. חלק מדרשותיו של הרב ברלנד מופצות על גבי קלטות. בישיבה טענו שהרבנית תהילה ברלנד, העלימה את הקלטות של הכנס בבאר שבע שם נשמע בעלה אומר ש"הטקס של ברק יהיה כמו הטקס של רבין".

על אופי דרשותיו של הרב ברלנד יכולות להעיד גם הקלטות "הרגילות" שבהן הוא מטיף בחריפות נגד הגויים, בעיקר הערבים. כך בקלטת הממוספרת 187 שתיעדה כנס התעוררות שערך באשקלון. הרב ברלנד הלהיב את המאזינים באמרו "שמאשקלון תצא האש הזאת" (נגד הגויים) וחזר עם הקהל המתלהב פעמים אחדות, בצורה אכסטטית על הקריאה: "והיה בית יעקב אש, ובית יוסף להבה. ובית עשו (הערבים. י.ב.) - לקש. ודלקו בהם ולא היה שריד לבית עשו. כי פי השם דיבר".

קשב העביר את המידע שהגיע אליו בנושא זה לידי גורמי הביטחון.

עבריינות פלילית במסווה "אידיאולוגי". הפעלת משמרות הצניעות:

על פי עדויות שבידי קשב הרב ברלנד מפעיל תקופה ארוכה משמרות צניעות המורכבות מבעלי תשובה גברתנים, שאינם בוחלים לנקוט אלימות קשה בעידודו של רבם. על פי העדויות מסביר הרב ברלנד לאנשי משמרות הצניעות, שהודות לפעילותם ילדיהם לא יפלו לעולם בעבירת "הוצאת זרע לבטלה" (עבירה שאלבא דרב ברלנד עלולה להמית את העבריין, קרי להפכו ל"ז"ל" – זרע לבטלה). על-פי עדויות דוחף הרב ברלנד את תלמידיו לנקוט בכוח כדי לפגוע בלא יהודים ובסמליהם. כך לדוגמא, הורה הרב ברלנד לשני פעילים במשמרת הצניעות (ברוך שרביט ומאיר סבג), שאם הם עוברים ליד כנסיה ויש על גגה צלב עליהם לעלות ולהפילו.

על פי העדויות אלה הם חברי משמרת הצניעות:

צביקה צוקר - חתן של ברלנד. ראש משמרת הצניעות. חשוד כמי שעסק בשריפת תחנות אוטובוס עפ"י הוראתו של הרב ברלנד.

מאיר דוד איזק - חתן של ברלנד. נתפס כשהצית תחנת אוטובוס וישב חצי שנה בכלא. **משה פרץ** – מוכר בישיבה כמי שנוהג תקופה ממושכת ללא רישיון נהיגה. הרב ברלנד בירך אותו שהוא יכול לנסוע ולהביא הוראות קבע לישיבה למרות שאין לו רישיון. פרץ נעצר לביקורת כמה פעמים בידי המשטרה, אך הצליח להתחמק. לפני חודשים אחדים היה מעורב בתאונת דרכים קלה. הוא השאיר את הרכב במקום התאונה ונמלט ברגל (הרכב רשום על שמו של אברהם ויצהנדלר - בעל חנות ספרים שקשורה לישיבה). מחזיק חרבות בבית. עפ"י העדויות הוא יוצא בלילות למשימות עלומות חמוש בפגיון. **ברוך שרביט** - גנן לשעבר, גיבור השיר "המגפיים של ברוך".

ארז תורג'מן - עבריין לשעבר. חשוד כמי שעסק בחטיפות במסגרת משמרת הצניעות.

מאיר סבג - סיפר בישיבה שהוא זה שביצע את ההצתות בבית הסטודנטיות הערביות במוסררה (ר' להלן) ופעולות אלימות נוספות במסגרת משמרת הצניעות, כמו הצתת "פוטו הלך" בשכונת גאולה בירושלים לפני חודשיים. בעקבות מידע שהעביר "קשב" למשטרה הוא נעצר כחשוד בביצוע המעשה.

הצתת בית הסטודנטיות הערביות:

שלוש סטודנטיות ערביות, ישראליות, וופא חיורי, סוניה חיורי ומנאל דיאב, ששכרו דירה בשכונת מוסררה בירושלים, החלו לסבול התנכלויות מספטמבר 97'. תחילה קראו לעברן קריאות גנאי, כמו "ערבים החוצה" ו"לכו לעזה", לאחר מכן איימו על חייהן, ולבסוף הציתו את דירתן שלוש פעמים. ההצתות גרמו לנזק כבד הן לדירה והן לרכושן הפרטי. המשטרה התקינה סמוך לביתן מצלמה נסתרת, אשר הצליחה להנציח צעיר חרדי שביצע את אחת ההצתות, אך המשטרה לא הצליחה לזהותו (לפני חודשים אחדים הורה היועץ המשפטי לממשלה בהחלטה תקדימית לשלם פיצויים לסטודנטיות וכמו כן החליט להקים ועדה שתוסמך להעניק פיצויים לנפגעי אלימות על רקע לאומי-גזעני באופן דומה לנפגעי פעולות איבה).

ע.: "בישיבה סיפרו שמאיר סבג שרף את בית הסטודנטיות הערביות לפני כשנתיים ואת 'פוטו הלך' ברחוב בר אילן לפני כחודשיים בהוראתו של הרב ברלנד. סבג סיפר לכמה תלמידים, שהוא זה שהצית את בית הסטודנטיות הערביות בשכונת גאולה עפ"י הוראתו הישירה של ברלנד. כשהבן, נחמן ברלנד שמע על כך הוא אמר: 'אם אבא שלי משוגע, ואבא שלי ידוע כמי שאוהב את הדברים האלה, שיכניסו אותו לכלא. אין לי כבר כוח אליו'".

לפני כ-3 חודשים, בעקבות מידע שהעביר קשב למשטרה נעצר סבג בחשד להצתת בתי הסטודנטיות הערביות. הוא הובא להארכת מעצר בבית משפט השלום, שם הציגה המשטרה תמונה של החשוד שצולמה במקום האירוע במצלמה נסתרת שהוטמנה במקום לאחר ניסיון ההצתה הראשון. למרות שע. אישר בפני המשטרה בפסקנות כי הוא מזהה את סבג בתמונה ולמרות מידע נוסף המצוי בידי המשטרה החליט שופט בית המשפט השלום כי הראיות אינן מספקות לצורך המשך מעצרו והורה לשחררו.

אופיה הקיצוני של הישיבה וסגנון הפעולה האלים של אנשי משמרות הצניעות שלה מחייב לחקור אם הם קשורים לפרשיות פשע נוספות בירושלים שלא פוענחו עד היום :

1. דוקר סדרתי של ערבים שפועל בשנים האחרונות באזור השכונות גאולה, מאה שערים, מוסררה בירושלים, כנראה מתוך מניע אידאולוגי או דתי.
2. הצתת חנות "פוטו הלך" בשכונת גאולה בירושלים השנה.
3. "המפוצצים של רבי נחמן" – הכאות של בחורי ישיבה שהתרחקו מהתלם. התוקפים זיהו את עצמם בתואר: "המפוצצים של נחמן".
4. חשד "להעלמת" בני אדם: שמועות עקשניות בקרב "יודעי ח"ן" ומקורבים לישיבה גורסות כי היו מקרים של העלמת בני אדם בידי שליחיו של הר' ברלנד ובהוראתו. בנימין קנפלמאכער, חבר קרוב של בנימין זאבי (בנו היה במכונית של החרדים שהרגה את המתדלק הערבי), סיפר לע. שגם בעבר הרחוק הפעילו הרב ברלנד ואנשיו משמרת צניעות. הוא אמר שהוא היה עד לכך שהם העלימו אנשים - "שמו אותם בשקים וזרקו אותם לים". תמיכה בשמועה הזאת נותן עד נוסף י.ר. (הקלטת מצויה בידי "קשב"), שסיפר דברים דומים (בקלטת המצויה בידי "קשב").

איך שמרה "שובו בני" על ההתנחלות במוסררה

העד ע. מספר: "אנשי הישיבה קשורים למשפחות העבריינים רוזנשטיין ואלפרון מת"א. לפני כשנתיים שכרה הישיבה דירה ברחוב עלי הכהן במוסררה שתשמש משרד למתרימים - ה"שדרים". עבריינים ממוסררה ואנשי מר"צ ניסו להוציא אותם מהשכונה. העבריינים ביקשו להפגש עם הרב והוא שלח את בנו נחמן עם ארז תורג'מן (חוזר בתשובה בעל רקע עברייני. י.ב.), שיודע לדבר עם עבריינים. הפגישה התפוצצה. העבריינים הגיעו לבית הרב. הרב נתן להם במתנה פמוטים וניסה לתת להם שיעור באחדות. גם הפגישה הזאת התפוצצה ואז התקשר עם פליקס, העוזר של רוזנשטיין, שסגר את הדברים בטלפון תקיף אחד אל החבר'ה במוסררה.

פעילות פוליטית אסורה של העמותה:

עמותת "שובו בנים" בהנהגתו של הרב ברלנד משמשת חרב להשכיר לגורמי ימין חרדיים ושאינם חרדיים. בתקופת מערכת הבחירות המוניציפאליות האחרונה בירושלים התגייסו ראשי הישיבה לטובת אגודת ישראל תוך הבטחות מפורשות לקבל סיוע מסגן שר השיכון והבינוי מאיר פרוש ("אשר הבטיח לעמוד לימינו בכל האמצעים שברשותו הן במישור העירוני והן במישור הארצי"). ר' מכתבם של דוד גרינוולד ויעקב ירוסלבסקי לאנ"ש). בתקופת מערכת הבחירות הארצית ב' 99 פעלו אנשי החסידות לטובת אגודת ישראל באמצעות הפעלת בעלי תשובה.

מוסדות "שובו בנים" נהנים מתמיכה נדיבה של משרד הדתות. כנהוג לגבי מוסדות נתמכים חתמו ראשי העמותה על כתב התחייבות, שבו נאמר, בין השאר: "לא נכלול שמה של מפלגה או סיעה, במישרין או בעקיפין, במודעות, או באירועים, או בפעילות, או בפרסומים שנפרסם". בניגוד להתחייבות להימנע מפעילות ומפרסומים פוליטיים פרסם הרב ברלנד לפני הבחירות האחרונות לכנסת קריאה אישית שבה נאמר, בין השאר: "אנו נמצאים כעת במערכה הקשה ביותר, היות שהשמאל בתמיכת ארה"ב וערפאת ימח שמו בסיוע של מיליוני מיליוני דולרים הכריזו מלחמת חורמה על כל ערכי היהדות ומכריזים בפרהסיא לבטל את כל הישיבות ואפילו ברית מילה ה"י. ולכן חובת קודש בבחינת 'ולא תעמוד על דם רעד' להשיב מלחמה שעה... לגייס כמה שיותר קולות לרשימה המאוחדת ג' שהיא היום הרשימה היחידה הדתית שאינה נותנת יד לשמאל... ומכריזה מלחמת חורמה על המתיוונים של בני זמנו שהחליטו להפוך את ירושלים וא"י למקומות הכי נמוכים בעולם כדוגמת תאילנד והונג קונג...".

הצהרות התמיכה של העמותה באגודת ישראל לפני הבחירות האחרונות לכנסת ראויות להבחן גם לנוכח חשד כי העמותה קיבלה טובות הנאה בתמורה. חשד כזה עולה מהפרסום לפיו הבטיח סגן שר השיכון לשעבר, מאיר פרוש (אגו"י), להקים ישיבה של "שובו בנים" על אדמות מושב משען, שליד אשקלון, שהמושב מסר לאחרונה לאגודת ישראל בנסיבות מוזרות, בעת שפרוש כיהן עדיין כסגן שר במשרד השיכון (ר' פרסום של מרדכי גילת במוסף לשבת של "ידיעות אחרונות", ב' 2.7.99).

חשד לגיוס פיקטיבי של מתפקדים לליכוד בתמורה לטובות הנאה:

עפ"י העדויות שהגיעו לקשב קיים חשד שעמותת "שובו בנים" זכתה או/ו הובטחו לה טובות הנאה בתמורה לגיוס מתפקדים לבחירות הפנימיות בליכוד בספטמבר 99. עפ"י העדויות ערן הוכברג, מנהל עמותת "שובו בנים" ופעיל חרדי, סיכם לכאורה עם ראש העירייה אהוד אולמרט להעביר לידי הישיבה את המבנה של תלמוד תורה "נראה אור" ברח' עידו הנביא בירושלים, שהיה שייך עד כה לישיבת "אור חיים" של הרב אלבז, בתמורה להתגייסות של אנשי שובו בנים להתפקדות לליכוד והבאת 4,000 חתימות (עפ"י העדויות ביקש הוכברג את המבנה מראש כדי למנוע התכחשות להבטחה לאחר הבחירות הפנימיות בליכוד). אנשי הישיבה סיפרו כי הכוונה של הרב ברלנד היא ליצור רצף של נכסים שייתפסו בידי "שובו בנים" באזור.

עדות תומכת למגמה זאת עולה מדבריו של י. שסיפר לו כי הוא היה בשיעור של הרב שלום ארוש, תלמידו לשעבר של הרב ברלנד, בראשל"צ, ובסיום השיעור הוא הוציא הוראות קבע וחילק לעשרות תלמידיו כדי שיחתימו אנשים לליכוד. הוא הסביר לתלמידיו כי סיכם עם אולמרט שאם הוא יביא 4,000 חתימות הם יקבלו שטח לישיבה "במקום טוב" בירושלים.

סמוך ליום הבחירות הפנימיות בליכוד כינס אהוד אולמרט מסיבת עיתונאים מיוחדת והכחיש בתקיפות את החשדות שהופנו כלפיו (לדבריו אף הגיש תלונה נגדית נגד מנכ"ל "קשב"). במשטרה הכחישו קבלת תלונה שכזאת.

בכל זאת, בידי "קשב" מצויה הקלטה של שיחת טלפון עם אשתו של הרב שלום ארוש, ראש ישיבת "חוט של חסד", שהתקיימה (בזהות בדויה) על ידי שליח מטעם קשב ב' 27.8.99. תוכן השיחה מחזק את החשד כי רבני ברסלב הורו על התפקדות מסיבית לליכוד בהנחה שיקבלו טובות הנאה מעיריית ירושלים. השיחה מלמדת כי הישיבה, הנתמכת גם בכספי מדינה, מממנת למעשה את ההתפקדות לליכוד.

שאלה: אנשים (שהתפקדו לליכוד ושילמו 50 ש"ח בהוראת קבע), יחזירו להם את הכסף?

הרבנית ארוש: "בטח. הרי מה קרה שם - בכדי להיות חברים בליכוד צריך לחתום על הוראת קבע, אתה מבין? עכשיו, אנחנו באנו כביכול להשווץ שאנחנו חברי הליכוד לאולמרט. למחרת אנחנו פשוט מבטלים לו את ההוראת קבע וכל מי ששילם אנחנו נותנים לו את הכסף שלו. אנחנו פשוט לקחנו כמו איזו ריזיקה קטנה כזו כדי להפעיל עליו לחץ: 'תראה, אנחנו בליכוד ואנחנו נבחר בך אם אתה תעזור לנו'. אתה מבין? זה רק אולטימטום, אנחנו לא אנשי בחירה בכלל. אנחנו יושבים ולומדים וזה לא מעניין אותנו בכלל. זה רק בשביל להפעיל עליו את הלחץ" (קלטת שבה תוכן השיחה מצויה בידי "קשב").

בשיחה נוספת, למחרת, חזרה והבטיחה הרבנית ארוש כי כל הכספים ששולמו על ידי תלמידי הישיבה בהוראות קבע לצורך התפקדות לליכוד יוחזרו למתפקדים ע"י הישיבה.

נחמן ארוש, בנו של הרב שלום ארוש, טען בשיחה עם פעיל "קשב", שאולמרט הבטיח לאביו לתגמל את הישיבה תמורת התפקדות לליכוד.

נחמן ארוש: "אהוד אולמרט הבטיח לישיבה שאם נביא לו סכום מיוחד של הוראות קבע להצטרפות לליכוד, הוא יתן לנו מבנה לישיבה".

גם דורון חזני, מזכיר "חוט של חסד", אישר את הטענות הנ"ל.

בדיקת רשימת המתפקדים החדשים לליכוד מעלה כי אכן מופיעים בה עשרות שמות של תלמידי וראשי ישיבות "שובו בניס" ו"חוט של חסד". בין שמות המתפקדים מופיעים שמותיהם של הרב שלום ארוש, ראש ישיבת "חוט של חסד", אבירם שמואלי, מנהל החשבונות של ישיבת "שובו בניס", אברכים ונושותיהם: מאיר סבג ומרים סבג, אמיר רג'ואן, פגי שיינמן ורבים נוספים. בין המתפקדים החדשים נמצאו גם שמותיהם של אברכים שעזבו את הישיבות ואשר אלמוניים התפקדו בשמם ללא ידיעתם (פגי שיינמן, לדוגמה).

בירור לא פורמאלי שקיים על-פי בקשת "קשב" מאיר מרגלית, חבר מועצת עיריית ירושלים, אישר כי אכן החליטה לאחרונה עיריית ירושלים לתת ל"שובו בניס" להכנס למבנה ברח' עידו הנביא וכי עבור ישיבת "אור החיים" של הרב אלבז המשתמשת במבנה כעת יימצא מקום חלופי. לטענת מקורות בעירייה המו"מ על הנכס ברח' עידו הנביא בעיר התנהל עם "שובו בניס" כבר 3 שנים וכי רק עתה נמצא אתר חילופי לישיבת הר' אלבז ששכנה עד כה במבנה. עם זאת, לא התקבל הסבר לסמיכות בניסבות ובזמנים שבין ההתפקדות המוזרה לליכוד של תלמידי "שובו בניס" לבין העברת המבנה לישיבה.

העדויות שהגיעו ל"קשב" מעלות חשד כי ראש עיריית ירושלים, אהוד אולמרט, או מישהו מטעמו, נתן ו/או הבטיח מתן טובות הנאה לישיבות בירושלים בתמורה לגיוס מסיבי של מתפקדים חרדיים מטעם מטהו לקראת הבחירות הפנימיות במפלגה שיתקיימו ב 2.8.99. מנתונים שנמצאים בידי קשב עולה כי בהוראה של רבני הישיבות הללו חתמו בשבועיים שקדמו לבחירות הפנימיות בליכוד עשרות מאנשי הישיבות על טפסי התפקדות לליכוד ושילמו 50 ש"ח בהוראות קבע. ראשי הישיבות התירו למתפקדים לבטל את הוראות הקבע מיד לאחר ביצוע ההתפקדות והבטיחו להחזיר להם את כספי ההתפקדות מכספי הישיבות. יש להדגיש, כי מדובר בישיבות חרדיות אנטי-ציוניות של זרם ברסלב בהנהגת הרב אליעזר ברלנד, שאנשיהן נוהגים להצביע, אם בכלל, לאגודת ישראל (הדברים עולים גם מהשיחה המוקלטת עם הרבנית ארוש). שתי הישיבות הן עמותות שמקבלות תמיכה ממשלתית, ומחוייבות עפ"י חוק שלא לעשות שימוש פוליטי כלשהו בכספי העמותות. העדויות המלמדות כי המתפקדים ביטלו את הוראות הקבע שמסרו למחרת ההתפקדות מחזקות את החשד כי ההתפקדות של בני הישיבה לליכוד נועדה מלכתחילה להשגת טובות הנאה מעיריית ירושלים.

העדויות מעלות חשד כי, לכאורה, בוצעו במקרים הנ"ל עבירות חמורות של שידול פסול של בוחרים, זיוף, מירמה, שוחד והתנהגות שאינה הולמת איש ציבור. בעקבות המידע שנאסף והחשדות שהתעוררו הגיש קשב תלונה במשטרה. ביום 31.8.99 מסר מנכ"ל קשב עדות במחלקה לחקירות הונאה של המשטרה בבת ים ומסר לחוקרים את המידע ואת ההקלטות שנאספו. המשטרה התבקשה לחקור את כל ההיבטים הפליליים הנובעים מהחומר שהוגש לה ולנקוט בהליכי העמדה לדין, במקרה הצורך, כלפי המעורבים.

דיווחי קזב למשרד הדתות בכוונה להוציא כספים במירמה:

בשנת 1998 העבירה עמותת "שובו בנים" למשרד לענייני דתות דיווח על פעילות שהתקיימה, לכאורה, אליה צורפה בקשת תמיכה בסך למעלה ממיליון ש"ח. לדיווחים ולבקשות מצורפת הצהרה של שלושה ממורשי החתימה בעמותה ומראשי הישיבה נחמן ברלנד, ערן הוכברג ורפאל בן הרוש.

בדיווח של "שובו בנים" לחד"מ (חינוך יהודי משלים - מחלקה במשרד לענייני דתות המממנת פעילות תורנית שכבר התקיימה) לשנת 1998 נמסרו פרטים על פעילות תורנית שעל פי העדויות שמצויות בקשב, כלל לא התקיימה. כך לדוגמא, מציינים מנהלי הישיבה כי התקיימו 49,920 שיעורי תורה, חוגים לקריאת תהילים, וחוגים לנשים" בעלות של 507,675 ש"ח, 32 "השתלמויות וימי עיון" בעלות של 175,800, 28 "כנסים ועצרות" - בעלות של 75,600 ש"ח, 70 "הילולות" - בעלות של 70,000 ש"ח, 72 חוגים ל"טיפוח המוסיקה והפייטנות" - 85,000 ש"ח, 70 "סיורים לקברי צדיקים" - 70,000 ש"ח, ותחת הסעיף "מפעלי קיץ" דווח על 12 קייטנות שהתקיימו בעלות של 107,857 ש"ח. סה"כ דווח על הוצאה של 1,091,932 ש"ח, שמשרד הדתות התבקש לכסות. המסמכים שהועברו למשרד לענייני דתות מפורטים ביותר (בהתאם לדרישות המשרד לענייני דתות), אך בדויים לחלוטין. כך לדוגמא מצורפים תוכניות הקייטנות, שעל-פי העדויות כלל לא התקיימו. תוכנית הקייטנה לבנים, למשל, כוללת: "תפילת שחרית, ארוחת בוקר, רחיצה בבריכה, סיור בקברי צדיקים, גיבוש חברתי (קריאת תהילים ותיקון הכללי), שיעורי תורה, פעילות קבוצתית והרצאות" (מצורף פירוט של שמות המרצים והרכזים).

אחד ממוסרי העדות לקשב סיפר: "כל הבקשות שהעבירה הישיבה לחד"מ (חינוך יהודי משלים) במשרד הדתות היו פיקטיביות. לא התקיימו בכלל קייטנות, הילולות, עלייה על קברי צדיקים וכו'. הכל פיקציה. מה לאנשי ברסלב ולקברי צדיקים, מלבד קבר הרבי נחמן? הכתובות של המקומות שבהם התקיימו, כביכול, הוצאו מספר הטלפונים. פרטים על מיקום קברי צדיקים הוצאו מחוברת ציון לקברי צדיקים. לצורך העניין גם "מונו" רבנים ורבניות מהישיבה שנתנו, כאילו, שיעורים. השתמשו בשמותיהם בלי ידיעתם, בכלל. את המקור הזה (חד"מ במשרד הדתות) התגלה ממש ברגע האחרון ואת הטפסים המתאימים עזר למלא מאכער ממשרד הדתות, שמלמד את אנשי הישיבות איך לחלוב כספים מהמדינה".

החשד כי דיווחי העמותה למשרד הדתות פיקטיביים לחלוטין, מתחזק גם בבדיקה שטחית של הנתונים. כך למשל בדיווח על "מפעלי הקיץ" דיווחה "שובו בנים" על מספר קייטנות שהתקיימו באמצע החורף: שתי קייטנות קיץ התקיימו, לכאורה, ברח' שבטי ישראל 48 בירושלים באמצע החורף, בתאריכים 1-16 של חודש ינואר (!) '98. קייטנת קיץ נוספת, שהתקיימה, לכאורה, ברח' עידו הנביא 14 בירושלים, חלה לפי הדיווח אף היא בחורף, 14 ימים באמצע חודש מרץ '98.

משרד הדתות מאשר כי בשנת 1998 נתמכה עמותת "שובו בנים" על ידי המשרד ביותר משלושה מיליון שקל. השנה כבר קיבלה העמותה ממשרד הדתות למעלה משני מיליון שקלים.

שמעון מלכה, דובר משרד הדתות, מסר ב 10.10.99 בתגובה לפנייה של מנכ"ל "קשב" כדלקמן:

"במענה למכתבך מיום 5.9.99 - עמותת ברסלב "נחמת ציון" ("שובו בנים". י.ב.) נתמכה בשנת '98 מסעיף מוסדות בסך: 2,902,092 ש"ח ובשנת '99 בסך 2,036,366 ש"ח. וכן מסעיף חד"מ בשנת '98: 102,000 ש"ח עבור שיעורי תורה, הרצאות וכינוסים.

מפעליה הכלכליים של "שובו בנים":

עפ"י העדויות שהגיעו לקשב מתגלגל ב"שובו בנים" מחזור כספים עצום ממדים (כשני מיליוני שקלים תרומות, בלבד, כל חודש), ללא ניהול תקין, פיקוח ושקיפות. הישיבה מחזיקה צי מכוניות שרשום על בעלים פיקטיביים. הרב ברלנד החליף לאחרונה את מכונית הוולוו המפוארת שלו בביואיק חדשה. המכוניות רשומות ע"ש אברכים מהישיבה שמקבלים הבטחת הכנסה או ע"ש קרובי משפחה או מקורבים אחרים. לאחרונה נקנו כעשר מכוניות דייהו חדשות לישיבה עבוד "השדרים" העוסקים בהתרמות. חלק גדול מהתשלומים לעובדים נעשה במזומן וללא רישום.

"קהילה ב" – קבוצה של כ-70 משפחות של בעלי תשובה ומצטרפים חדשים צצריכים לעבור תקופה של מסירות נפש למען הצדיק בהבאת כספים. ככל שהמצטרף מביא יותר כספים אתה מוכיח יותר מסירות נפש ומתקרב אל הרב. תקופת הסטאז' נמשכת כ-3-4 שנים. המגע הראשון הוא בדרך כלל באומן שבאוקראינה, מקום קבורתו של ר' נחמן. מגע ראשון עם הרב הכריזמטי, הרב ברלנד. אז צריך להביא פדיונות. המתפללים ממלאים את כיסיו של הרב ברלנד בשטרות. את היתרה אוסף השמש בשק מיוחד שהוא מעביר לאחר שהתמלא לרב. תלמיד ישיבה לשעבר: "הוא עושה דירה בכל סיבוב של ראש השנה, מועד העלייה לקברו של נחמן" (כל אחד נותן 100-200 ש"ח ויותר - פדיון לכל אחד מהמשפחה, שיעברו בדין. כך נהוג בחסידויות). אחרי 'ההצגות' שעושה ברלנד באומן הרבה בעלי תשובה מבקשים להתקבל אצל הרב בירושלים. ואז הם נשלחים לעבוד באיסוף הוראות קבע. המתרימים ("השדרים") המשתייכים לקהילה ב' מונים כ-60-70 איש. יש להם כ-25 מכוניות חדשות (דייהו) שבהן הם יוצאים למשימותיהם - שני זוגות בכל מכונית המכוניות רשומות בד"כ על שמות קרובי משפחה. בהמשך מציעים להם לקנות את המכוניות בתשלומים לטובת הישיבה. את התשלומים מורידים להם בהוראות קבע".

עבודת "השדרים" - בעבר כינו אותם "מתרימים", אבל שינו את זה לשד"רים - שלוחי דרבנן. השדרים מקבלים 17 אחוזים מסכום התרומה שהם מגייסים, אותם הם מקבלים בסוף כל חודש עפ"י חישוב (באמצעות תוכנת מחשב שנמצאת בישיבה). התרומה הבסיסית בהוראת קבע נקראת "פרנס יום" - מימון יום של תפילה (\$50 X 36 חודש = \$1,800). יש גם "פרנס של חג" (\$100 X 36 חודש = \$3,600) ויש "פרנס של ראש השנה" (\$150 X 36 חודש = \$5,400). הוראות הקבע הן למשך 36 חודשים (כנגד ל"ו צדיקים), אבל לפני תום התקופה מתקשרים אל התורמים ולוחצים עליהם להיכנס ל'מבצע החדש' - 'אמה על אמה'.

"אמה על אמה" - סוכני הוראות הקבע יוצאים למסעות גיוס ברחבי הארץ בהוראת הרב ברלנד לשם מכירת מרצפות וירטואליות של בית הכנסת. תלמיד בישיבה: "לפני תום תקופת 36 החודשים של הוראות הקבע היינו מתקשרים לתורמים ואומרים שיצאנו במבצע חדש - 'אמה על אמה'. חילקנו את הישיבה לאמות (מידת אורך תנ"כית). הרב ברלנד שלח אותנו להתקשר קודם כל לתורמים הוותיקים. התעריף הוא - \$50 לאמה רגילה, \$100 לאמה מתחת לארון הקודש ו-\$150 לאמה של המרצפות מתחת למושב של הרב ברלנד. כדי לגייס יותר תרומות של \$150 הניחו ספסל ישיבה ארוך במיוחד עבור הרב, באורך 16 אמות. כשמסתיים מבצע 'אמה על אמה' מציעים לתורמים להתחיל 'מבצע חדש' - רכישת אותיות לספר תורה".

מכירת אותיות לספר תורה - הרב ברלנד מפיץ איגרת (אליה מצורפת ברכתו של הרב דב ליאור מחברון), שבה הוא מבטיח "...לכל מי שיזכה לקנות אות לכל אחד ממשפחתו, בודאי יינצל מהמחבלים האורבים לנו כל יום הן ברוחניות הן בגשמיות, ומתאוונות דרכים, סרטנים, שתוקים וכל מיני מחלות מוזרות ומשונות אשר כמעט אין משפחה שלא נפגעה בזמן האחרון. ולכן חובה על כל אחד ואחד בימים טרופים אלו לקנות אות לכל בני משפחתו, בניו ובנותיו, לכל בן ובת לאשתו, לקרוביו, להוריו, לאחיו, לדודיו, ולדודותיו, כמו רחב שכינסה מאתיים משפחות לדירתה וכולם ניצלו, כך כל אחד יש עליו חיוב כדי להציל את כל בני משפחתו, קרוביו, וידידיו לקנות לכולם אות בספר תורה...".

לסיכום

מכלול הדברים שתוארו במסמך מלמד על פעילותה של קבוצה קיצונית מחוץ למסגרות החוק, הנורמות והכללים הציבוריים. קבוצה זאת, ישיבת "שובו בנים", מנצלת את המנגנונים הדמוקרטיים - מערכת ההקצבות של המדינה, מנגנוני הבחירות לכנסת ולעיריות וכדומה - בדרך שאיננה דמוקרטית ולעתים אף פלילית בעליל, על מנת לנסות להשיג טובות הנאה לעצמה. השימוש והניצול של המנגנון הדמוקרטי נעשה בדרכי רמייה תוך התעלמות ממכלול הערכים העומד מאחורי המנגנון הדמוקרטי ומתוך כוונה לערער. פעילותם של ארגונים וקבוצות שצוברים עוצמה ויכולת השפעה המתבססים על כספי ציבור ופועלים לשיבוש ההליך הדמוקרטי מעוררת דאגה.

מתוך אמונה בגישת הדמוקרטיה המתגוננת פנה **קשב** כבר לפני כמה חודשים לרשויות הבטחון והעביר להם מידע שהגיע אליו בנוגע לסיכון בטחונו של ראש הממשלה אהוד ברק ובנוגע לפעילות פלילית של "משמרות הצניעות", על מנת שאלה ינקטו פעולה כנגד קבוצה זו בטרם פורענות.

אשר על כן, מתבקשים הגורמים המכותבים לחקור, לבדוק ולהסיק את המסקנות המתבקשות בנושאים המוזכרים:

- על גורמי הביטחון לבדוק את האיומים המושמעים כלפי ראש הממשלה מצד ראש הישיבה הרב אליעזר ברלנד ואת השפעתם האפשרית על חסידיו. יש לבדוק את הסיכון שבדבריו בהתחשב בהשפעתו הרבה על חסידיו, הרואים בו קדוש ומתייחסים לדבריו כאל "דברי אלהים חיים", ולנוכח העובדה שרבים מהם בעלי רקע עברייני.
- בהתאם לחומר המובא בתזכיר זה ובהתייחס לחומר הנוסף שהעביר **קשב** למשטרה יש למצות את החקירה בנוגע לפעולות של עבריינות "אידיאולוגית" של אנשי הישיבה. בכלל זה החשדות על מעורבותם בהצטות ובהכאות במסגרת "משמרות הצניעות" וכן לבדוק את השמועות המייחסות לשליחיו של הרב "העלמת" אנשים.
- יש לבדוק את הדרך בה מתנהלים עסקיה הכלכליים הענפים של הישיבה. בהעדר שקיפות ופיקוח יש לבדוק את תנועות הכספים הגדולות בעמותה, את אופן התשלום לפעילים, את דרך הרישום של הרכוש (מבנים, מכוניות וכדומה) ואת המטרות שלשמן מופנים הכספים.
- על המשטרה לבדוק את החשדות הכבדים העולים מהעדויות והמסמכים, לפיהם ישיבת "שובו בנים" קיבלה תמיכה בסל מיליוני שקלים ממשרד הדתות בהתבסס על דיווחים כוזבים ומצגי שווא.
- על המשטרה לבדוק אם ההתפקדות המסיבית של אנשי הישיבה בבחירות הפנימיות לליכוד כרוכה בקבלה או בהבטחה לקבל טובות הנאה מעיריית ירושלים. התגייסותם של ראשי הישיבה לטובתם של פוליטיקאים חרדיים (אגודת ישראל) ושאינם חרדים (מתמודדים בבחירות הפנימיות בליכוד), בגלוי ומאחורי הקלעים, מהווה הפרה של התחייבות ראשי העמותה בבקשת התמיכה ממשרד הדתות. לפיכך, על משרד הדתות לדרוש מהעמותה להחזיר את כל הכספים שקיבלה עד היום כתמיכה ולהימנע ממתן תמיכה נוספת.